

ternes Program. Det er jo en bekendt Sag, at med Hensyn til vort Skolevæsens Ordning staa Socialdemokratiet og vort gamle Højre i det væsentlige paa samme Grund. Der kan være Forskel i Detaillerne, men med Hensyn til selve Spørgsmaalet om Forbindelsen mellem de forskellige Arter af Skoler, have de to Partier altid haft den samme Opfattelse. De have haft samme Mening om Undervisningens Maal. Hvad der er mere mærkeligt, er, at det ser ud, som om nu ogsaa hele *Venstre* med Undtagelse af ganske enkelte som mig og saadanne enligstaaende Personer, der have en anden Opfattelse, er enigt om det samme. Det er imidlertid ikke fuldt saa mærkeligt, som det ser ud til. Thi naar vi se paa, hvorledes Forholdene have udviklet sig, maa vi erindre, at der her i Danmark har været to *Slags Venstre* — og det er der den Dag i Dag — med Hensyn til Behandlingen af Skolespørgsmaal. Der har altid inden for *Venstre* været to Retninger; en, som har haft sit Midtpunkt i den Dannelse, der udgik fra Folkeskolen og Folkehøjskolen, og en anden, der havde sit Midtpunkt i den Opfattelse, der rører sig i Studenterkredse, bl. a. i Studentersamfundet. Lige fra Begyndelsen af Firserne til den sidste Tid har det været den Del af *Venstre*, der mener, vi skulle bygge den almene Folkeoplysning paa Folkeskolen og Folkehøjskolen, som har ført an med Hensyn til Behandlingen af Skolespørgsmaal. Men dette er nu forandret, idet den Del af *Venstre*, som nu fører an med Hensyn til Skolespørgsmaal, er Mændene fra 70'erne. Det er den lærde Skoles og Studentersamfundets Mænd. Jeg bebrejder ikke dem, at de arbejde ud fra deres Synspunkt. Det er en selvfølgelig Ting. Enhver, der har en Opfattelse af, hvorledes vort Skolevæsen maa ordnes, maa selvfølgelig arbejde ud fra denne sin Opfattelse, og jeg forstaar saa godt, at Studentersamfundets og den lærde Skoles Mænd, naar der gives dem Lejlighed til at faa sat deres Præg paa hele vor Skoles Organisation, gribe denne Lejlighed med største Begærlighed. Der har heller aldrig paa dette Punkt været væsentlig Forskel mellem dem og Højre og Socialdemokraterne. Deres Grundsyn paa Skolesagen har været den samme. Det er derfor naturligt, at naar disse Mænd paa dette Omraade blive den ledende Del af *Venstre*, bliver det ogsaa deres Tanker, der føres igennem. Det vil ganske vist bestyrke Forestillingen om, at det er rigtigst, hvad der er blevet sagt, at Fortiden tilhører

Folkehøjskolen og Fremtiden Mændene fra 1870. Det, der nu vil ske, er en Illustration dertil, som er ganske overordentlig betegnende, og det er noget, vi maa bøj os for, det er en Kendsgerning, som der ikke er noget at sige til, saadan har det udviklet sig. Hvilke Grunde der har ført dertil, er noget andet, men saadan er det. Dertil har vor parlamentariske Historie ført os.

I Gaar, da jeg sagde, at Forslaget betød en hel Forandring i Statens Holdning til vort Skolevæsen, blev det bestridt meget kraftigt. Men det glæder mig, at Hovedtalsmanden for dette Forslag, det ærede Medlem for Frederiksberg (Ottosen), i Dag har sagt det og sagt det med meget stærkere Ord end jeg, idet han sagde, at det var en fuldstændig *Revolution* i hele dette Forhold. Det er rigtigst. Som det ærede Medlem dokumenterede, har Staten indtil nu betragtet sine lærde Skoler blot som en Forberedelse til Universitetet, og den har altsaa kun haft en Forpligtelse til at opretholde dem og støtte dem for saa vidt. Men ved dette Forslag paatager den sig en *nj Opgave*, nemlig den højere Almendannelse. Den har tidligere væsentlig kun taget sig af den almene Uddannelse gennem Folkeskolen og har ved Siden deraf støttet den specielle Uddannelse til forskellige Livsstillinger. Men den højere Almendannelse har den overladt til Folk selv at sørge for, naar de i den Henseende vilde videre end til det Maal, som Folkeskolen har. Ved dette Forslag sker der en „*Revolution*“ i dette Forhold, idet Staten omdanner sin Latinskole fra at være en Forskole til Universitetet, til at være en Skole for den højere Almendannelse og paatager sig en Forpligtelse til at hjælpe alle Børn, der ønske det og have Gaver dertil, uden Hensyn til Forældrenes Formuesvilkaar — hvad der jo udtrykkeligt slaas fast, og hvad der ogsaa skulde være det smukke ved det — frem til den højere Almendannelse, der naas gennem Studentereksamenen. Jeg er glad over, at det er blevet saa klart, som det er, under denne Diskussion, at Forholdet er saadant. Thi naar vi nu skulle gøre denne Vending, er det jo bedst, at vi ere paa det rene med, hvad det er, vi gøre, hvad det er, der foreslaas her. Man siger undertiden til os, det er blot nogle Smaaforandringer ved den lærde Skole, det drejer sig om, kun om den lærde Skoles Undervisning. Men nu er det klart, at det drejer sig om hele vort Skolevæsens Forandring og om en Forandring i Statens Holdning til vort